

ENIGE BEGRIPPEN AANGAANDE EFFECTEN

DEEL I (Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 2000, blz. 7 - 8, en 13)

Er zijn enige vragen binnengekomen over het hoe en wat te interpreteren van opschriften van effecten, zoals aandeel, preferent aandeel, cumulatief preferent aandeel, cumulatief preferent winstdelend aandeel, claim, etc.

Uit het handboek van Mr. O.B.W. de Kat met de titel Effectenbeheer uit 1920, een standaardwerk dat makelaars dienden te kennen, halen wij enige begrippen.

Aandeel: een aandeel is een soort van lidmaatschap in een onderneming, Het bewuste bewijs hiervan is het aandeelbewijs in een N.V. of Commanditaire Vennootschap op aandelen. Gewoonlijk behoort bij elk aandeel een stel genummerde dividendbewijzen, waarop (na aankondiging) het door de algemene vergadering vastgestelde dividend betaalbaar is. Voorts is het aandeel gewoonlijk voorzien van een talon, op vertoon waarvan een nieuw blad dividendbewijzen wordt uitgereikt.

Aandeel op naam / aandeel aan toonder: Alleen volgestorte aandelen mogen aan toonder worden uitgegeven, Een aandeel op naam, dat is volgestort, mag alleen worden omgezet in een toonderaandeel als dit uit de statuten blijkt.

Een niet volgestort aandeel op naam, behoeft niet t.a.t worden volgestort. De houder is overigens wel verplicht om, wanneer daar om wordt gevraagd, de gevraagde bijstorting te voldoen. Dit komt hard aan wanneer de uitgevende instelling deze bijstorting moet gebruiken om een débacle te voorkomen of wanneer dat punt al gepasseerd is en het geld in de faillissementspot verdwijnt.

Preferente aandelen: Bij sommige maatschappijen komen zelf verscheidene soorten van preferente aandelen voor: eerste, tweede, derde preferente aandelen, Ben der soorten noemt men ook wel prioriteitsaandelen. Voor het eerst zijn preferente aandelen uitgegeven in Engeland en wel ca. 1849. door de Great-Northern-Railway-Company, Het denkbeeld, dat het geenszins noodzakelijk is, aan all aandelen van een maatschappij gelijke rechten te verbinden, vond spoedig ingang en werd op allerlei wijze uitgewerkt, Aan preferente aandelen is natuurlijk altijd enig voorrecht verbonden. Dit kan betreffen òf de winstverdeling, òf de verdeling van het saldo bij vereffening, òf beide. De eenvoudigste vorm is wel dat preferente aandelen voor gaan op gewone aandelen.

Preferente winstdelende aandelen: De zijn weer verder opgewaardeerd dan de vorige. De preferentie, die al aanspraak maakt op "meer" wordt uitgebreid met een percentage in de winst.

Cumulatief preferente winstdelende aandelen: De rechten van de vorige worden uitgebreid met een vast percentage per jaar van de winstdeling met de clausule dat achterstallig dividend eerst aan de houders van deze stukken moet worden uitgekeerd voordat andere (preferente) aandelen hun dividend mogen ontvangen.

Al deze vormen, buiten de gewone aandelen, kwamen veelal tot stand wanneer de uitgevende instelling niet op een "gewone manier" het maatschappelijk kapitaal kon uitbreiden. Men kan dit soms vertalen als "noodgrepen".

Oprichtersaandelen, oprichtersbewijzen, bewijs van oprichtersrecht: Zij worden gegeven aan oprichters, omdat zij de oprichting hebben ondernomen, of wegen verrichte voorlopige werkzaamheden, of omdat zij bij de oprichting voor een vijfde van het kapitaal hebben deelgenomen, zodat de koninklijke bewilliging kon worden verkregen.

Soms worden zij verkregen bij een latere kapitaalsuitbreiding omdat zij het risico van de eerste jaren hebben gedragen. Ook konden zij worden verkregen door hen die bij de eerste inschrijving voor een zeker bedrag meededen.

De rechten van de oprichtersaandelen zijn in het algemeen een percentage van de overwinst, hebben veelal geen toestemming om de algemene vergadering bij te wonen en hebben nagenoeg nooit stemrecht. Niet zelden is bepaald dat de oprichtersaandelen zullen worden uitgeloot. Oprichtersaandelen hebben (een enkele uitzondering daargelaten) geen nominale waarde.

Oprichtersbewijzen zijn waarschijnlijk het eerst voorgekomen bij de Suez Kanaal-Maatschappij. (In Frankrijk "parts de fondateur", in Duitsland Gründeraktien")

Winstbewijzen, winstaanden en bewijzen van deelgerechtigdheid: worden soms uitgereikt aan hen, die voor een zeker bedrag in een obligatielening deelnemen. Zij zijn dan vaak alleen geldig gedurende de looptijd der lening. Winstbewijzen hebben geen nominale waarde. Soms worden houders van winstbewijzen door de vennootschap afgekocht. Dit mag niet gelezen worden als een dividendbetaling uit de winst, doch als een schadeloosstelling. (Frans; parts beneficiaires).

Bewijzen van deelgerechtigdheid: Soms worden zij ook uitgereikt aan houders van uitgelote aandelen. Wanneer de vennootschap het gestorte kapitaal niet geheel kan aanwenden om vruchtdragend te maken kan het restant gestort kapitaal worden uitgeloot. Ook bestaan er vennootschappen die geleidelijk aan het gehele gestorte kapitaal uitloten. De houders van deze bewijzen worden overigens wel gerekend tot de aandeelhouders en omvatten het normale dividend minus het rente vergoedings-percentages van het dividend, doch bij liquidatie delen zij niet mee in de eventuele overschotten. (Frans; Actions de jouissance, Duits; Genussscheinaktien)

Certificaten van aandeel: Zij worden veelal uitgegeven om de verhandelbaarheid van het onderliggende stuk te vergroten. Certificaten zijn b.v. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{5}$ of $\frac{1}{10}$ aandeel groot, zodat ook de kleinere belegger deze stukken kan betalen. De meeste certificaten worden uitgegeven door een administratiekantoor. Bij het administratiekantoor liggen de originele stukken, waartegen zij de certificaten uitgeven. De certificaathouder heeft geen stemrecht op de jaarlijkse aandeelhoudersvergadering, deze berust bij het administratiekantoor. Ook komt het voor dat de uitgevende instelling een eigen administratiekantoor heeft opgericht.

Claims of Bewijzen van voorkeursrecht: Wanneer een maatschappij over gaat tot uitbreiding van haar kapitaal zal zij veelal haar huidige aandeelhouders een voorkeursrecht verlenen om deel te nemen in het verhoogde kapitaal. Zij kunnen dan met behulp van de claim of bewijs van voorkeursrecht veelal op een lagere koers inschrijven. Hieruit blijkt dat de bewijzen van voorkeursrecht een zekere waarde vertegenwoordigen, zij kunnen dus ook tegen geld worden verhandeld wanneer men geen gebruik wenst te maken om in het uitgebreide kapitaal deel te nemen. Het voorkeursrecht is na de inschrijvingsperiode waardeloos.

Einde van DEEL I.

Lees hieronder verder voor de delen 2, 3 en 4.

DEEL II (Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 4 van december 2000, blz. 8 en 14)

Uit het handboek van Mr. O.B. W. de Kat met de titel Effectenbeheer uit 1920, een standaardwerk dat makelaars dienden te kennen, halen wij enige begrippen.

Coupons, dividendbewijzen en talons:

Coupons zijn papieren, die bij rentegevende schuldbrieven en certificaten daarvan worden uitgegeven, om het innen van de rente gemakkelijk te maken, Zij behelzen een verbintenis tot betaling van rente. Het rentebedrag staat vast en ook de vervaldatum van de rente is op de coupons aangegeven.

Dividendbewijzen zijn papieren, die bij aandelen en certificaten daarvan, alsmede bij winstbewijzen en dergelijke stukken worden uitgegeven om het innen van dividend gemakkelijk te maken. Het dividendbewijs is genummerd, doch in tegenstelling tot de coupon is niet aangegeven wanneer en voor hoeveel het bewijs betaalbaar is. (Betaalbaar na aankondiging).

Beide bladen dragen per coupon/dividendbewijs hetzelfde nummer/letter nummer als het hoofdpapier, de mantel.

Talons zijn papieren ter verkrijging van nieuwe coupons of dividendbewijzen (met nieuwe talon) Bij aandelen op naam en sommige oude obligaties komt het voor dat er geen dividendblad is bijgevoegd. De houder van het stuk moet deze dan naar de maatschappij opsturen, die het dividend overmaakt en dit als bewijs afstempelt op de mantel (kan ook met pen geschieden).

Recepissen (Lat. recipere = ontvangen) Wanneer bij een emissie de definitieve stukken ten tijde van de storting (levering tegen betaling) niet gereed zijn geeft men voorlopige ontvangstbewijzen uit.

Scripts / Scrip-dividend: zijn papieren, die later kunnen worden ingewisseld tegen geld, of recht geven op nieuwe stukken, veelal aandelen, De oorsprong is die van stockdividend zoals dat in Amerika destijds voorkwam. In Nederland is het om verwarring met stockdividend (stukje nieuw aandeel) te voorkomen ingevoerd als met dividend stukje aandeel. b.v, bij een bod op een bedrijf; 1 oud aandeel geeft recht op 3½ nieuw aandeel, Het ½ deel wordt omgezet in een verhandelbaar papier en drie van deze papieren wordt samen weer 1 aandeel.

Extra-dividendbewijs: zie bewijzen van deelgerechtigdheid.

Bewijzen van aandeel in een geldlening: is een andere benaming voor schuldbrief of obligatie. einde van deel 2.

Einde van DEEL II.

DEEL III (Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 1 van maart 2001, blz. 14 en 15)

Uit het handboek van Mr. O.B.W. de Kat met de titel Effectenbeheer uit 1920, een standaardwerk dat makelaars dienden te kennen, halen wij enige begrippen.

Obligatie: de eigenlijke betekenis van obligatie is verbintenis: Latijn: obligare (samengesteld uit "ligare" = binden en "ob" = verbinden (Frans: obliger); Lat. obligato (fr. obligation) = verbintenis. Een obligatie is een oorkonde welke de Staat, provincie of gemeente, privaatspersonen of bedrijven uitgeven met voor alle geldschietters gelijke voorwaarden, al dan niet rentegevend met een vastgestelde looptijd.

De obligatie bestaat uit een mantel en couponblad, al dan niet voorzien van een talon. Wanneer er genoeg coupons aanwezig zijn voor de looptijd is de talon met nodig. Voorts is er meestal een aflossingsschema opgemaakt. Onze oudste Staatsleningen zijn niet aflosbaar en lopen dus "eeuwig", de z.g. perpetuele lening.

Niet rentegevende premielening: hierop wordt geen rente betaald doch de prijzen worden volgens zeker plan van uitloting over een aantal nummers verdeeld De stukken – "niet rentegevende premieloten", ook wel "loten" genaamd - zijn verdeeld in series, zodat men een bepaald lot aanduidt b.v, met "serie H, nr. 120". (zie loten Weerbaarheid)

Bij een gewoon lot is men bij een "niet" zijn geld kwijt, bij een niet rentegevende premielening, al heeft men geen prijs ontvangen, het nominale bedrag - d.i. het uitgeleende bedrag - krijgt men terugbetaald.

Rentegevende premielening: dit is een combinatie van een gewone obligatielening en een met rentegevende premielening: de rentegevende premieloten geven een vaste (lage) rente, terwijl de houder bovendien kans heeft om een prijs te trekken. Ook bij deze vorm krijgt de houder die geen prijs trekt zijn nominale inzet terug. Sedert 1-7-1905 is de uitgifte van niet rentegevende premieloten bij wet verboden.

Goud-obligaties: zijn schuldbrieven, waarvan rente en aflossing in aangeduide gouden munt kunnen worden gevorderd. Zij werden veelvuldig uitgegeven in Amerika en Rusland. Bij plaatsing van een goudlening in het buitenland wordt veelal vastgesteld naar welke verhouding rente en aflossing in de vreemde muntsoorten betaalbaar zijn. Tijdens de oorlog (W.O. I) kwamen verscheidene staten hun verplichting tot betaling in goud niet na. (zie b.v. de 4 % goudlening van Hongarije 1881/1893)

Prioriteitsobligaties: zijn schuldbrieven bevoorrecht boven alle andere, zelfs boven hypothecaire. Bestaan echter al Hypothecaire leningen, dan is wel medewerking nodig van de houders van deze lening(en). Russische spoorwegmaatschappijen gingen dikwijls zeer willekeurig te werk bij het verlenen van prioriteit. Sommige gaven zelfs 10 en meer prioriteitsleningen uit. De vorderingen uit elke lening kwamen dan in rang na die der voorafgaande, doch vóór die volgende. Het is duidelijk, dat daarbij het woord "prioriteit" slechts als lokmiddel is gebezigd.

Einde van DEEL III.

DEEL IV (Uit: V.V.O.F. Mededelingenblad Nr. 3 van september 2001, blz. 5)

Uit het handboek van Mr. O.B.W. de Kat met de titel Effectenbeheer uit 1920, een standaardwerk dat makelaars dienden te kennen, halen wij enige begrippen.

In het voorgaande en in het volgende artikel wordt gesproken over bewijzen van deelgerechtigdheid; de verschillende manieren waarop zij konden ontstaan hebben wij al besproken in het artikel van september 2000.

In het bovenstaande artikel hebben zij hun ontstaan te danken aan uitgelote aandelen, in het volgende zijn zij uitgegeven als extra aanmoediging om een 5 % obligatie te nemen. De obligatielening is afgelost per 1 januari 1906, zodat men tevreden kan terugkijken op de tijdelijke investering. De bewijzen van deelgerechtigdheid kregen een looptijd mee van 37 jaar. De houders van deze bewijzen hebben overigens niets te klagen gehad, daar de totale uitkering over deze 37 jaar f 1045,84 heeft bedragen bij een investering van nul gulden. Ultimo 1921 werd de laatste coupon geknipt en men mocht de mantel houden. Een aantal houders dezer stukken heeft bij het verstrijken van deze 37 jaar getracht om deze stukken om te laten zetten in gewone aandelen, (het was gewoon een melkkoetje) hetgeen hen niet is gelukt.

Winstdelende obligaties: zijn obligaties waarbij men buiten de vaste coupon deelt in de overwinst gedurende de looptijd van de obligatie en die dus bij uitloting ophoudt te bestaan. In tegenstelling bij de bewijzen van deelgerechtigdheid, waarbij een extra stuk wordt geleverd zit dit verweven in de couponbetaling.

Inkomsten-obligaties: deze vorm kwam het eerst voor in de Verenigde Staten en werd oorspronkelijk uitgegeven om, in geval het faillissement van een maatschappij door een reorganisatie werd voorkomen, obligatiehouders en andere schuldeisers tevreden te stellen door hun het vooruitzicht te geven, onder betere omstandigheden interest te ontvangen.

De inkomsten-obligaties zullen dus zo goed als steeds aan een reorganisatie hun ontstaan te danken hebben.

Het beleggingsrisico ligt bij de inkomsten-obligatie aanzienlijk hoger dan bij de winstdelende obligatie.

Converteerbare obligaties: zijn schuldbrieven, die de houder tegen bepaalde koersverhouding in aandelen kan verwisselen, op de z.g. conversiekoers. Deze wordt bij het aangaan van de lening bekendgemaakt. (b.v. bij een aandelenkoers van f 25,— kan men bij inlevering van een obligatie van f 1000,— 40 aandelen verkrijgen).

Pandbrieven: dit zijn door Hypotheekbanken uitgegeven obligaties die dienen als middellijk verlenen van grondkrediet. De pandbriefhouder mist de zakelijke zekerheid. De Hypotheekbank heeft de vorderingen op de kredietnemers en is door hypotheek gedekt. De Hypotheekbank geeft de pandbrieven uit (die eigenlijk gewoon schuldbrieven aan toonder zijn) om zich de voor haar bedrijf benodigde gelden te verschaffen. De houders van de schuldbrieven staan in geval van faillissement van de Hypotheekbank gelijk met elke andere schuldeiser.

Einde van DEEL IV.